

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
ההקשר הרחב של סיפור האגדה בתלמוד הבבלי
– חלק א
ד"ר יונתן פיינטוך | המחלקה לתלמוד

מספר הקורס 90761-01 | The wide context of the Aggadic story in the
Babylonian Talmud – part 1

הרצאה	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
א	סמסטר:
רביעי 16:00	יום ושעה
רביעי 17:30	שעת קבלה:
tani700@gmail.com	מייל מרצה:
—	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

התלמוד הבבלי הוא מן הספרים המרכזיים של ספרות חז"ל. אחד המאפיינים הייחודיים של ספרות חז"ל בכלל והתלמוד הבבלי בפרט הוא שילובן של אגדות בהקשרים רחבים יותר, שמכילים גם סוגי חומרים אחרים ומגוונים. מתוך העיון בסוגיות שונות בתלמוד נלמד להכיר את האופנים השונים שאגדה משולבת בהקשרה הרחב בסוגיות הבבלי, ואת תפקידן של אגדות בתלמוד זה.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו את סוגי האגדה החז"ליים השונים שמשולבים בתלמוד הבבלי, ואת אופני השילוב השונים.
2. הלומדים יכירו וידעו לזהות את עיצובה הספרותי של האגדה החז"לית, ותרומתו לפרשנות האגדות ולהבנת המסר שלהם.
3. הלומדים יכירו את תפקידם של תכנים אגדיים בסוגיות הלכתיות בתלמוד הבבלי, והשפעות שונות שלהם על הקשרן הרחב באותן סוגיות.

מיומנויות

1. הלומדים ילמדו לזהות את סוגי החומרים והז'אנרים השונים בסוגיות התלמוד הבבלי.
2. הלומדים ינתחו סיפור תלמודי ויגדירו דרכי עיצוב ספרותי שונות בסיפור התלמודי.
3. הלומדים ינתחו את השפעת האגדה וההלכה בסוגיה תלמודית זו על זו.

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה):

הלמידה הפעילה במהלך כל הקורס תכלול לימוד של טקסטים בחברותות וקבוצות, שיתוף הכיתה בזיהוי העיצוב הספרותי והתמות של הסיפורים כפי שעלה בלימוד בחברותות, השתתפות פעילה בדיונים (באמצעות סבבים) על משמעות הטקסטים תוך הבעת עמדה, והגשת שתי מטלות כתובות עם התייחסות לטקסטים מאלה שיילמדו בקורס.

ההערכה התהליכית/מעצבת תתבטא בהגשת מטלה כתובה, לאחר כמחצית מהסמסטר, שבה הלומדים יידרשו להתייחס לשאלות העמקה והבעת עמדה בנוגע לטקסטים שנלמדו.

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה/ צפיה נדרשת
1	מבוא כללי לתלמוד הבבלי	הבלין, מסורת התורה שבעל פה, עמ' 428-420
2	מבוא לסוגיה ההלכתית בתלמוד הבבלי	פרידמן, 'על דרך חקר הסוגיה'
3	'האגדה שבהלכה' – פרשנות רעיונית בהלכה של חז"ל	
4	מבוא כללי לסיפור האגדה בספרות חז"ל	Rubenstein, <i>Talmudic Stories</i> , 1-14
5	סיפור האגדה החז"לי – היסטוריה או ספרות?	Rubenstein, <i>Talmudic Stories</i> , 15-33
6	גישות שונות לסיפור האגדה בתלמוד	מאיר, 'השפעת מעשה העריכה'
7	מבנים שונים של סיפורים בחז"ל, ותרומתם לתמות ולמסרים	פרנקל, סיפור האגדה, 107-88
8	כפל משמעות ותרומתו לפרשנות הסיפור ולמסר שלו; משחקי מילים ולשון נופל על לשון, ותרומתם לפרשנות הסיפור ולמסר שלו	פרנקל, סיפור האגדה, 197-174
9	מילים מנחות וחזרה בסיפור האגדה ותרומתן לעיצוב הדמויות והתמות	Feintuch, 'External Appearance'
10	השימוש באלוזיות ובמקבילות בתוך ספרות חז"ל בסיפור האגדה בבבלי	Rubenstein, 'Context and Genre'
11	מקבילות והקשרים מקראיים במעשי חכמים	שושני, 'רשב"י'
12	סיפור רב אסי ואמו 1 – השוואת מקבילות בבבלי ובירושלמי ותרומתה לקריאת הסיפור	Rovner, 'Rav Assi'
13	סיפור רב אסי ואמו 2 – השתלבות הסיפור בסוגיה ההלכתית של כיבוד אב ואם	Rovner, 'Rav Assi'
14	סיכום וחזרה	

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
85% מהציון הסופי	מבחן מסכם בסוף הסמסטר
15% מהציון הסופי	הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר

דרישות הקורס

נוכחות ב-85% מההרצאות לפחות
השתתפות פעילה בדיונים בכיתה
הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר
מבחן מסכם
ציון מינימלי במבחן המסכם: 60

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה:

1. הבלין, ש"ז, מסורת התורה שבעל פה: יסודותיה, עקרונותיה והגדרותיה, ירושלים, תשע"ב
2. מאיר, עפרה, 'השפעת מעשה העריכה על השקפת העולם של סיפורי האגדה', טורא ג (1994), 84-67
3. מאיר, עפרה, 'הסיפור תלוי ההקשר בתלמוד', בקורת ופרשנות 20 (תשמ"ה), עמ' 119-103
4. מאיר, עפרה, סוגיות בפואטיקה של סיפורי חז"ל, תל אביב 1993.
5. מוסקוביץ, לייב, 'לדרכי שילובן של אגדות בירושלמי – בירורים ראשוניים', אסופות י"א (תשנ"ח), עמ' קצ"ז-ר"ט
6. פרידמן, ש"י, פרידמן, 'על דרך חקר הסוגיא' (מבוא ל'פרק האשה רבה בבבלי'), מחקרים ומקורות א' (בעריכת ח"ז דימיטרובסקי), ניו-יורק, תשל"ח, עמ' 321-283

7. פרידמן, ש"י, 'לאגדה ההיסטורית בתלמוד הבבלי', ספר הזכרון לשאול ליברמן (בעריכת: ש"י פרידמן), ניו יורק, תשנ"ג, עמ' 119-164
8. פרנקל, יונה, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד תשמ"א
9. פרנקל, דרכי האגדה והמדרש, גבעתיים תשנ"א
10. פרנקל, יונה, מדרש ואגדה, תל-אביב תשנ"ז
11. פרנקל, יונה, סיפור האגדה – אחדות של תוכן וצורה, תל-אביב, תשס"א
12. פרנקל, יונה, 'האגדה שבמשנה', מחקרי תלמוד ג', ירושלים, תשס"ה, 655-683
13. רובנשטיין, ג'פרי, 'סיפור תנורו של עכנאי: ניתוח ספרותי', בתוך: הגיון ליונה (בעריכת: י' לוינסון, י' אלבוים וג' חזן-רוקם), ירושלים, תשס"ז, עמ' 457-478
14. רובנשטיין, ג'פרי, סיפורים תלמודיים: אומנות הסיפור, עריכה ותרבות, תרגום מאנגלית: עמרי שאשא, באר-שבע, תש"פ

1. Feintuch, Yonatan, 'External Appearance versus Internal Truth: The Aggadah of Herod in Bavli Bava Batra', *AJS Review* 35 (2011), 85-104
2. Feintuch, Yonatan, 'Uncovering Covert Links between Halakha and Aggada in the Babylonian Talmud - The Talmudic Discussion of the Yom Kippur Afflictions (bYoma)', *AJS Review* 40 (2016), pp. 17-32
3. Rubenstein, Jeffrey L., *Talmudic Stories, Narrative Art, Composition, and Culture*, Baltimore & London, 1999
4. Rubenstein, Jeffrey L., 'Context and Genre: Elements of a Literary Approach to the Rabbinic Narrative', *How Should Rabbinic Literature Be Read in the Modern World?* (Ed. M. A. Krauss), Piscataway, 2006, pp. 137-165
5. Rubenstein, Jeffrey L., *Stories of the Babylonian Talmud*, Baltimore, 2010
6. Rovner, Jay, 'Rav Assi Had This Old Mother: The Structure, Meaning, and Formation of a Talmudic Story', *Creation and Composition; the Contribution of the Bavli Redactors (Stammaim) to the Aggada* (Ed. J. L. Rubenstein), Tübingen, 2005, pp. 101-124

קריאת חובה:

1. Rubenstein, Jeffrey L., *Talmudic Stories*, 1-33, 23-62

2. מאיר, 'השפעת מעשה העריכה'

3. פרנקל, 'האגדה שבמשנה'